

**ВЗАЄМОДІЯ МИСТЕЦТВ: РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ
“ПАРТИТУРА РОМАНУ” СВІТЛАНИ МАЦЕНКИ**

Партитура роману ; [монографія] / Світлана Маценка. – Львів : Вид. ЛНУ, 2014. – 526 с.

Монографією “Партитура роману” Світлана Маценка зробила вагомий внесок у осмислення стосунків двох мистецтв – літератури й музики. Цю тему авторка розглядає крізь призму історії німецького роману, який активно використовує здобутки опери та інструментальної музики різних напрямів і стилів. Зважаючи на великий інтерес до питання інтермедіальних аспектів поетики в сучасному літературознавстві, монографія вирізняється незаперечною актуальністю.

Новизну дослідження Світлани Маценки зумовлює вже добір імен німецькомовних письменників, багато з яких залишилися поза увагою науковців. Серед них Г. Розендорфер, В. Вондрачек, П. Гертлінг, В. Гільдесгаймер, Д. Кюн, К. Функе, Г. Йонке, Г. Яновіц, Р. Шнайдер та інші. Твори ж відомих німецьких романістів (Е. Т. А. Гофман, Т. Манн, Г. Манн, Е. Єлінек), чие місце в національному літературному каноні є чітко визначеним, розкриваються з абсолютно іншого – “музичного” – боку – вони постають як пам’ятки синкретичного художнього мислення, яке є результатом взаємодії слова і музики.

Монографія Світлани Маценки накреслює нові перспективи вивчення літератури в контексті інтермедіальності також і в теоретичному плані. Це насамперед стосується обґрунтування авторкою поняття “партитура” як окремої літературознавчої категорії. Її вивченню, як у плані синтагматики, так і парадигматики, присвячено другий розділ монографії “Організація партитури роману”, в якому йдеться про особливості поетики жанру, зумовлені “впливом” на нього музики. На думку С. Маценки, “партитура роману” визначає “структурний образ твору, в який закладено “репертуар” технік його сприйняття, що передбачає співтворчість реципієнта. Відштовхуючись від цього визначення, авторка встановлює численні аналогії між текстурою прозового і музичного твору, між рецептивною поведінкою читача роману й інтерпретатора клавіра. Світлана Маценка доводить, що сучасний роман є результатом взаємодії та взаємозбагачення двох метамов – літературної та музичної, що співіснують за принципом діалогізму, обґрунтованого М. Бахтінім.

Як окреме досягнення авторки слід відзначити розроблену нею типологію німецькомовного “музичного роману”, викладену в третьому розділі “Читання партитури роману”. Прискіплива увага дослідниці прикута до романів-біографій композиторів. Тут, зокрема, йдеться про “текст Моцар та”, біографії, побудовані за “принципом ехо”, гендерні аспекти музично-жіночого письма. Розкрито, як сучасна проза асимілює принципи джазової композиції, а також деякі течії постмодерністської музики (літературний ді-джеїнг та інші форми інтертекстуальної гри). Завершує книгу підрозділ “Постлюдія: семантика партитури”. Він має “прикладний” характер і містить дві таблиці, що систематизують інформацію відносно тих шляхів, якими відбувалася асиміляція “музикальної поетики” німецькомовним романом.

Отже, монографія Світлани Маценки є альтернативною версією історії німецькомовного роману новітнього часу, яка суттєво доповнює усталені уявлення про літературний процес. Дослідниці вдалося відстежити зародження й головні напрями розвитку “дискурсу музики” в німецькомовній художній прозі від часів пізнього романтизму та реалізму й до епохи постмодернізму. Монографія “Партитура роману” Світлани Маценки є цілком оригінальною новаторською розвідкою.

Олександр Пронкевич